

כותנה וחיטה - יתיקרו

ישראלים המחפשים השקעה בטוחה לכסף - יעשו בחוכמה אם ישקיעו כיום בקניית כותנה וחיטה. מיצרנים אלה ניתן לקמתם גם ביש-ראל, מתוצרת מקומית, וגם בכורסת המיצרנים בשיקגאו.

ממשלת ארה"ב עומדת לאסור את יצוא הכותנה מארצה בגלל הקניית הי-ענקיות מצד ארצות שונות ברחבי העולם, הגורמות למחסור בכותנה בארה"ב עצי-מה.

היבול הצפוי השנה בארה"ב הוא 12.3 מיליון כריכות-כותנה. מזה קנו כבר זרים 6 מיליון כריכות. הקונה העיקרית היא יפן, המשלמת עד 1.2 דולר לקילו כותנה - לעומת 66 סנט לקילו בעבר. כאשר תאסור ארה"ב את היצוא, יעלו המחירי רים בחמישים אחוזים לפחות.

גם חיטה כדאי לקנות מאותן הי-סיבות: ארגנטינה, שהיא אחת מייצרי החיטה הגדולות בעולם, סבלה השנה שיטפונות עזים ובמקום לייצא חיטה, נאלצה לקנות בארה"ב 7.3 מיליון בושלי.

גם סין העממית רכשה 16.4 מיליון בושלים מהיבול בשנת 1966.

לשתי קונות אלה מצטרפות הזמנות לא-צפויות מצד ישראל, מצרים, יוון, הודו ובוליביה. וכל זאת - בעת שיבול החיטה בארה"ב יקטל ב-10% מאשתד.

התוצאה: כבר היום משלמים בשי-קאנו 4.24 דולר לבושל - מחיר-שיא של כל הזמנים. לקראת הקציר יעלה המחיר עוד יותר.

(* בושל שווה ל-8 גלון.)

של אלייד - שהוכח, כי אינו שווה כלום. בנוסף, אלייד הצליחה גם למנוע את ישראל מלהתחרות בה. להישגים נפלאים אלה, אחראים אפריים בן-אריזי ומיכאל צור, שסלל בפניו את הדרך.

כדי להבין כיצד הצליח צור במשימתו הגאונת של הראוי היה לעמוד על הי-קאריירה שלו. מיכאל צור נולד בשנת 1928 למשפחה דתית בגרמניה, עלה ארצה בשנת 1934, היה מפעילי נוער המזרח.

כאשר התמנה הרמן הולנדר למנכ"ל משרד המסחר והתעשייה, הביא עימו את צור לעזור לו. לאחר פרישת הולנדר, עבר צור למשרד האוצר, כמנהל האגף למימון היבוא והיצוא. בסוף 1955, כאשר התמנה ספיר לשר המסחר והתעשייה לקח עימו את צור, ותוך שנה מינה אותו מנכ"ל. צור הוא לכל הדיעות אחד האישים הבולטים בכל מקום בו הוא נמצא. בעל הופעה היציגית מרשימה, כושר-דיבור משכנע, יכולת ניתוח מעולה, הוא לרוב מעל ומעבר לסובבים אותו. באחת הישיבות של ראשי המשק, בה הסביר תוכנית כלכלית מסובכת, הפסיקו אשכול המנחה - שהיה אז שר-האוצר - ואמר לו באי-רונייה: "צור, תיזהר שלא לטוס אף פעם במטוסי אלקטרה. אם נפסיד אותך, תת-מוטט כל המדינה..."

מונופול

לידיד

הוא מבריק ומחונן, נוהג להתי-לט על סמך אינטואיציות, וכך גרר את המדינה לא אחת להפתקאות רבות. הוא גם הרפתקן באופיו, הסתכן לא פעם בעבר בעניינים שונים.

באוגוסט 1957 התפרסמה חקירה של מבקר המדינה בדבר טובת-הנאה שהע-ביק מיכאל צור לחברה אלמונית עד אז בשם זורו.

החברה הוקמה בשנת 1953 על-ידי פני-חס רוזנברג, ידידו של צור מן המזרחי. זורו קיבלה מצור מעמד מנופוליטיבי-ביבוא - בימים כאשר רשיון-יבוא היה שווה הון.

אולם גם אחרי התערבותם של המנה-לים הכלליים של משרדי האוצר והמסחר והתעשייה, המשיך צור, שהיה אז מנהל המחלקה למימון היבוא והיצוא באוצר, להעדיף את זורו.

לא רק מבקר המדינה, אלא גם משרד האוצר חקר את עסקי צור ורוזנברג (היו אז רינגונים כי השם זורו הוא קיצור הי-שמות צור-רוזנברג). החקירה גילתה, כי זורו קיבלה רשיון-יבוא למלט לבן בכמור יות גדולות - ומיכאל צור פטר את המלט הזה, משום מה, מהיטלי-יבוא.

כן התגלה גם, כי צור הכניס את זורו כשותפת בחברה ליצוא למערב-אפריקה, שהוקמה אותה עת, ואשר הנתה מחסדי הממשלה. השותף העיקרי בחברה ליצוא היתה צ"ס - אותה מנהל צור היום. קבע אז מבקר-המדינה בדיון-חשבון שי-הגיש:

"לזורו הוענק מעמד מיוחד ובלעדי בי-עיסקה זו, התיקים אינם מראים, כי מקרה זה, היוצא מגדר הרגיל, הובא לשם דיון לפני שר-האוצר או מנכ"ל האוצר". למרות כל הגילויים המרשיעים לא נמשכה החקירה. עד היום לא ברור מדוע הועדפה חברת זורו על-ידי צור.

אין יסוד

להאשמות

כמה שנים לאחר מכן, במאי 1962, התפרסם המפקח על היהלומים, יונה חצור, כמאהא על דרך ניהול העסקים כי-קניות יהלומים באפריקה על-ידי מיכאל צור.

חצור נפגש או עם שר-הממשלה, מסר להם חומר מאשים נגד צור. צור מצידו התלונן לפני פרקליטות המדינה כאילו חצור מסר סודות-מדינה לסניגוריה-היה-לומים בלונדון.

חקירת הפרקליטות העלתה, כי אין יסוד להאשמות צור, אך משום מה, שוב לא נפתחה כל חקירה בהאשמות חצור נגד צור.

פרשה נוספת היתה אופי היחסים בין צור לאפריים אילין, שנהנה כל השנים מהעדפות מופלגות אצל משרד המסחר והתעשייה.

אולם כל הפרשיות כולן לא הפריעו למיכאל צור להמשיך ולנהל ביד רמה את משרדו - תוך היפוי מלא מצד פנחס ספיר. מיכאל צור הוא יו"ר מועצת-

מיתון חריף ב-1974

אדריכלי-מיתון זנבר עצירות חריפה

למרות כל ההכחות תהיה 1974 שנת המיתון החדש.

הסיבה תהיה אותה הסיבה שגרמה למיתון ב-1966: עודף דירות, שגרם לי-משבר בבנייה.

בשנת 1972 החלו בבניית 66 אלף דיי-רות, בעוד שהביקוש השנתי הוא 45-50 אלף דירות - כולל דירות לעולים.

כיוון שקיימות עדיין כיום בשוק כ-7 אלפים דירות ריקות, שנרכשו למטרות השקעה - הרי בשנת 1974 ייווצר מחסור של 25 אלף דירות - כרבע מכלל התחלות הבנייה. עודף זה גרם למיתון ב-1966,

- והוא יגרום לו הפעם שוב. נגיד בנק ישראל משה זנבר יודע זאת - והוא חוזר הפעם על כל הצעדים שנקט בשנת 1966, כיועץ שר-האוצר, כדי לגרום לי-מיתון: כמו ב-1966, מצמצם זנבר את

האשראי, כך שחוד שנה ייווצר מחסור חמור בכסף. יחד עם השקעות ענקיות בי-בתיים לא מכוונים - בהיקף של כ-5 מיליארד לירות, אותן יהיו הקבלנים חיי-ביט לבנקים - יגרום הדבר להקטנה

חריפה נוספת בביקוש, ולעצירת האיני-פלציה. המיתון של 1974 יהיה חמור הרבה יותר מזה של 1966, ויגרום מייד לפיטור

רבים ואבטלת 80 אלף עובדים ערביים מן השטחים.

ריהם ואבטלת 80 אלף עובדים ערביים מן השטחים.

תוצאות נאות בקבוצת "סוויס-אייר"

לבנק כמה חברות-בנות. העיקרית היא אמריקן בנק אנד טרסט בניו-יורק, בה שותפים קבוצת פיליפ קלוצניק ואייב פינברג (קלוצניק הוא גם יושב-ראש מן-עצת המנהלים של קבוצת סוויס-ישראל כולה). בנק זה הגיע למאזן של 333 מיל-יון דולר, חילק דיבידנד של 10% על הון של 20 מיליון דולר.

חברות-בנות אחרת היא סוויטה בנק דה פיננס בפאריס, שהיקף מאזנת 323 מיליון פרנקים צרפתיים, והונה 22 מיליון פרנק. סוויס-ישראל מחזיק גם בבנק מימן הישראלי, שמאזנו גדל ב-15.5%, הגיע ל-37 מיליון לירות, וההון העצמי שלו ל-7 מיליון לירות.

חברות-בנות אחרות מן הבנק לסחר-חוץ במגוון-היבוא ובנק סנטרל בבלגיה.

בנק סוויס-ישראל סיים את 1972 בי-תוצאות יפות.

הבנק היה בשעתו בבעלות החברה הי-מרכזית וממשלת ישראל, אחר נמכר לי-משקיע היהודי מצילי. חוזה קליין, המח-זיק עתה את כל המניות בידי. ממשלת ישראל נותרה עם איגרות-חוב בשווי 8 מיליון פרנקים שווייצריים, שאינן מכניי-סות לה דבר.

הניהול הגרוע של הבנק, לפני תקופת קליין, היה הגורם העיקרי לסכך הכספי שלתוכו נקלעה החברה המרכזית - סכך שהביא בסוסו של דבר למכירתה לקוני-צרון כלל.

בדיון-חשבון לבעלי המניות מגלה חוזה קליין, כי מאזן הבנק גדל ב-17.6%, הגיע ל-2.6 מיליארד פרנק שווייצרי. ההון והי-קרנות גדלו ב-6% לערך, מגיעים ל-173.5 מיליון פרנק שווייצרי. הרווח הנקי של הבנק גדל ב-15%, הגיע 9.5% מיליון פרנק שווייצרי.

הזכות על המגרש הענק בבתיים, שעליו נבנה המפעל - תמורת התחייבות לשלם 1.1 מיליון לירות במזומן. כמה ימים לאחר ההסדר פנה ערבליך שוב לבית-המשפט, קיבל אישור לשלם במזומן רק 300 אלף לירות, ואת היתר כעבור שנה, וקיבל לרשותו את המגרש בן 6.5 הדונם.

תמורת התשלום במזומן של כחצי מיליון לירות, קיבל ערבליך את הנכסים הבאים: בית-קירור בחיפה, שנאמד אז ב-600 אלף לירות, בית-קירור חדש ב-נתניה, על 2 דונם קרקע, שנאמר אז ב-800 אלף לירות. בית-קירור חדש בקריית-אריה, תמורתו הציע אז שקם 800 אלף לירות. בית-קירור בירושלים, שנאמד אז בחצי מיליון לירות. מפעל ייצור על מיניו וצידו הטוב, בנס-ציונה - כולל מגרש בן 6 דונם (שווי הציד והמבינים בלבד, ללא הקרקע - 3 מיליון לירות).

בנוסף, קיבל גם 3000 מקורים שי-ארטיק הצוב בנקודות-מכירה ברחבי הי-ארץ - שווי 900 אלף לירות.

בסך-הכל קיבל ערבליך ליווי רכוש שי-שווי 6.6 מיליון לירות - במחיר 4.1 מיליון. כל זאת - ללא המיגרש: את המגרש בבתיים החכיר ערבליך מייד לוייטמן, במחיר 550 אלף לירות לשנה.

בכסף זה ישלם לבית-המשפט את התי-חייבותו במשך חמש שנים.

ומהיכן גייס את הסכום הראשון שי-שילם במזומן? פשוט מאוד: מהממלאי שנותר במפעלי ומחסני ארטיק, ואשר נאמד במיליון לירות.

מיליון דולר מגרמנים, - תמורת שיתרוך כמעט מלא ממיסים - והשקיעה אותם בי-ענפי שירותים לא-יצרניים.

בן-אריזי, בינתיים, ממשיך להיות יו"ר

משקיע ערבליך

6 מיליון במחיר 4 מיליון

איך להרוויח

מליונים - בלי

להתאמץ

שמעון ערבליך היה יהלומן אלמוני, כאשר ירד לבלגיה. הוא חזר לישראל כאשר הוצע מפעל ארטיק פושט-הרגל למכירה, בגלל חובות של 11 מיליון לירות - והתפרסם בן-לילה. היו כמה קונים למפעל. השופט שלמה לובנברג, שטיפל במכירת המפעל, העדיף את ער-בליך, שהציג את עצמו כמשקיע-חוץ.

ערבליך הציע עבור ארטיק 4.1 מיליון לירות - מזה כחצי מיליון במזומן, את היתרה החתייב לשלם במשך חמש שנים, בריבית של 11%, כשהתשלום הראשון מועד פרעונו לאחר 18 חודש.

נוסף לארטיק, קיבל ערבליך גם את המנהלים של בתי-הזיקוק בחיפה ושל צ"ס. הוא חבר מועצת-המנהלים של אר-על. הוא המנהל הכללי של החברה לישראל - חברת-ההשקעות שגייסה 50

רוטשילד נגד

הגרמנים

הברון אדמונד דה-רוטשילד הטיל וטו על תוכניות של פנחס ספיר לאיחוד הי-חברה הגרמנית של הברון (החברה לי-ישראל, בה שולטים הברון יחד עם סר-זיגמונד ורבורג ומשקיעים מגרמניה) עם החברה הגרמנית לישראל השנייה, אותה מקימים בימים אלה מנכ"ל האוצר אבי-רחם אגמון ומנכ"ל ישראלוס עוזי רס-קין.

רוטשילד הודיע, כי לא ישב בחברה אחת עם "פרנקפורט-שראסה" - כינוי למשקיעי החברה השנייה, שרובם עשו את כספם בעסקי-שעשועים למיניהם.

התוכנית למיזוג שתי החברות, או לפחות הקמת חברה-בת משותפת, נוע-דה לפתור את הסכך שנוצר עת הבטיחו אנשי האוצר למכור את הבנק לספנות הממשלתי - לשתי החברות.

בנק הספנות, המנוהל על-ידי ד"ר א. ברגמן ושאוול בריאוב, מתוכנן להפוך לבנק שיממן את ענף התחבורה כולו - חיבשתית, הימנית והאווירית. כיום מ-ממן הבנק בעיקר את ענף הספנות.

מאזן האחרון של הבנק הגיע למיל-יארד לירות, והון המניות והקרנות לי-40 מיליון לירות. הרווח נטו הסתכם בי-8.5 מיליון לירות - כעשרים אחוז על ההון.

מועצת-המנהלים של תישלובת-ערד. רבע המיליארד שהפסידו השניים בה-פחק חסרת-ההשחר לא פגם כהאזיה בי-קאריירה שלהם.